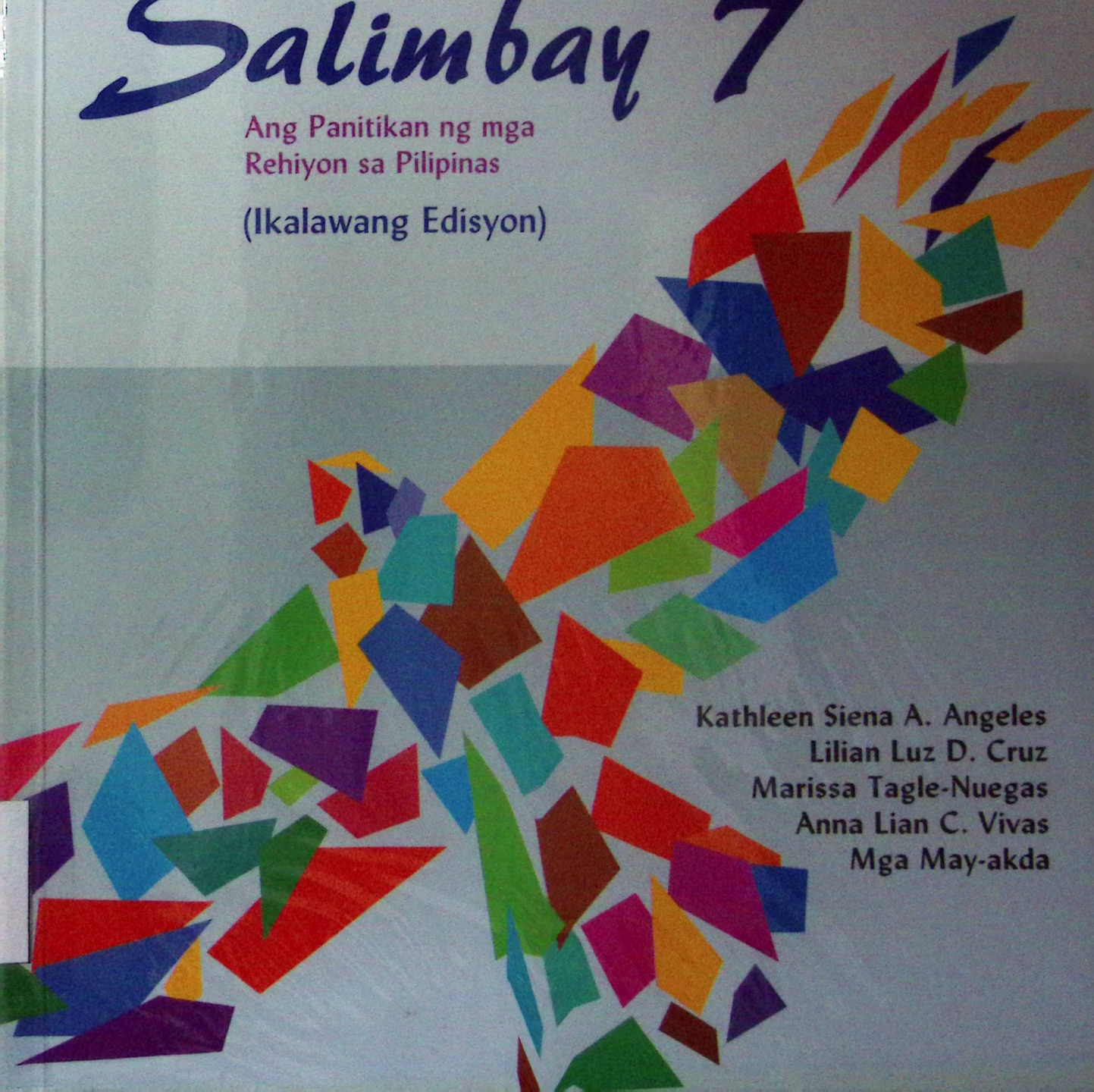

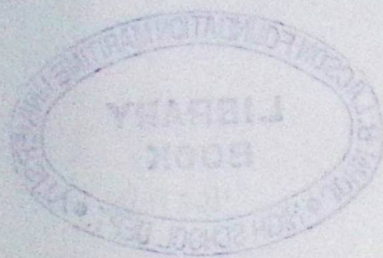
Salimbay 7

Ang Panitikan ng mga
Rehiyon sa Pilipinas

(Ikalawang Edisyon)

Kathleen Siena A. Angeles
Lilian Luz D. Cruz
Marissa Tagle-Nuegas
Anna Lian C. Vivas
Mga May-akda

Salimday 7

The University of Michigan
Library
(Kalamazoo Edition)

Salimbay 7

Ang Panitikan ng mga
Rehiyon sa Pilipinas

(Ikalawang Edisyon)

Kathleen Siena A. Angeles

Lilian Luz D. Cruz

Marissa Tagle-Nuegas

Anna Lian C. Vivas

Mga May-akda

C & E Publishing, Inc.

2022

**C & E
Publishing, Inc.**

C & E Publishing, Inc. was
founded in 1993, and is a
member of PBAI, NBDB,
and EPA.

Salimbay 7: Ang Panitikan ng mga Rehiyon sa Pilipinas
Ikalawang Edisyon
Inilathala ng C & E Publishing, Inc.
839 EDSA, South Triangle, Quezon City
Tel. No.: (02) 8929-5088
E-mail: info@cebookshop.com

Karapatang-ari © 2022 ng C & E Publishing, Inc., at
nina Kathleen Siena A. Angeles, Lilian Luz D. Cruz,
Marissa Tagle-Nuegas, at Anna Lian C. Vivas

Reserbado ang lahat ng karapatan. Alinmang bahagi
ng librong ito ay hindi maaaring kopyahin o isulat sa
 anumang anyo maging ito ay palimbag, mimyograp, o
 makinilyado nang walang pahintulot ng tagapaglathala
 o ng mga may-akda.

Patnugutan: Christian Emmanuel A. Catahan
Salvador T. Biglaen
Marites L. Tolosa

Disenyo ng Pabalat: Raymond C. Ariola

Mga Ilustrasyon: Raymond C. Ariola
R-Jay V. del Campo
Kenneth G. Sabay
Francis P. Salipande

Disenyo ng Libro: Mirriam M. Velasco

ISBN: 978-971-98-1699-7

Nilalaman

Panimula

xii

Paunawa

xiv

YUNIT

Panitikan ng Mindanao

1

Panimulang Gawain

2

1 Mito

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 3
- Talang Panitik – Mito
 - » *Mito ng Bukidnon (Bukidnon)* 4
 - » *Ang Kuwento ng Baba (Talaandig)* 6
 - » *Ang Pinagmulan ng mga Bituin
at ang Palinwanag sa Paglubog at Pagsikat ng Araw (Manobo)* 8
 - » *Ang Kuwento ng Paglikha ng mga B'laan (B'laan)* 10
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 11
- Pagpapahalaga 12
- Pagbasa (Pagbasa ng Mito) 13
- Isatitik (Pagpapahayag sa Pasulat na Paraan) 17
- Dinggin at Bigkasin (Aktibong Pakikinig) 19
- Tunghayan (Ang Pagkakaiba ng Pelikula at Dula) 20

2 Epiko

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 21
- Talang Panitik – Epiko
 - » *Guman: Ang Kuwento ni Sandayo (Subanon)* 24

• Pagpapayaman ng Talasalitaan	38
• Pagpapahalaga	39
• Pagbasa (Pagtukoy ng Sanhi at Bunga)	40
• Isatitik (Pagbabalangkas)	42
• Dinggin at Bigkasin (Pasalitang Pahayag)	46
• Tunghayan (Mapanuring Panonood)	47

3 Kuwentong-bayan

• Talang Pangkultura at Pampanitikan	48
• Talang Panitik – Kuwentong-bayan	
» <i>Ang Bayanak at ang Kaniyang Anak (Manobo)</i>	49
» <i>Si Welu at si Binsey (Manobo)</i>	50
» <i>Isang Kuwentong Pusing (Samal-Sulu)</i>	52
» <i>Si Pilandok at ang Nabuhulog na Langit (Maranao)</i>	54
• Pagpapayaman ng Talasalitaan	55
• Pagpapahalaga	56
• Pagbasa (Pagbasa ng Kuwentong-bayan)	57
• Isatitik (Pagsulat ng Talata)	58
• Dinggin at Bigkasin (Paglalahad ng Ideya sa Malinaw at Organisadong Paraan)	60
• Tunghayan (Makabagong Anyo ng Kuwentong-bayan)	61

4 Maikling Kuwento

• Talang Pangkultura at Pampanitikan	62
• Talang Panitik – Maikling Kuwento	
» <i>Asocena</i>	63
• Pagpapayaman ng Talasalitaan	71
• Talang Panitik – Maikling Kuwento	
» <i>Ang Dugong-bughaw ng Malaking Astana</i>	72
• Pagpapayaman ng Talasalitaan	80
• Pagpapahalaga	81
• Pagbasa (Pagkilala sa Tauhan at Tagpuan ng Kuwento)	81

- Isatitik (Mga Katangian ng Maayos na Talata) 86
- Dinggin at Bigkasin (Pag-aayos ng Detalye sa Pagsasalaysay) 89
- Tunghayan (Mapanuring Panonood ng Dokumentaryo) 90

5 Dula

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 93
- Talang Panitik – Dula
 - » *Semento Boys* 94
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 111
- Pagpapahalaga 111
- Talang Panitik – Dula
 - » *Taytayan (Tulay)* 112
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 121
- Pagpapahalaga 122
- Pagbasa (Pag-unawa ng Diyalogo sa Dula) 122
- Isatitik (Pagsulat ng Buod) 126
- Dinggin at Bigkasin (Paggamit ng Ponemang Suprasegmental) 127
- Tunghayan (Dokumentaryo: Pagtukoy sa Katotohanan) 129

Pangwakas na Gawain 131

YUNIT
II

Panitikan ng Visayas 137

Panimulang Gawain 138

7 Awiting-bayan

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 139
- Talang Panitik – Awiting-bayan
 - » *Pitu-pitu (Capison)* 140
 - » *Linog (Hiligaynon)* 141
 - » *Ang Magbabaol (Cebuano)* 142

» <i>Ang Paglubong (Hiligaynon)</i>	143
» <i>Ili-Ili, Tulog Anay</i>	143
» <i>Salvacion (Capisnon)</i>	144
» <i>An Marol (Waray)</i>	144
» <i>Matud Nila (Cebuano)</i>	145
• Pagpapayaman ng Talasalitaan	146
• Pagpapahalaga	147
• Pagbasa (Sariling Paghahiatol sa Ideyang Nakapaloob sa Isang Akda)	148
• Isatitik (Iba't Ibang Antas ng Wika)	150
• Dinggin at Bigkasin (Paglilista ng mga Detalyeng Napakinggan)	153
• Tunghayan (Pagtatanghal ng Awiting-bayan)	154

2 Alamat

• Talang Pangkultura at Pampanitikan	155
• Talang Panitik – Alamat	
» <i>Ang Pinagmulan ng Itim na Santo Niño ng Cebu (Cebu)</i>	156
» <i>Pagkaligtas sa Kolera ng mga Deboto ng Santo Niño (Tacloban)</i>	157
» <i>Ang Anim na Mangkukulam ng Capiç (Capiç)</i>	158
» <i>Ang Alamat ng Dumaguete (Negros Oriental)</i>	159
• Pagpapayaman ng Talasalitaan	161
• Pagpapahalaga	162
• Pagbasa (Paghihinuha ng Kaligirang Pangkasaysayan ng Akda)	162
• Isatitik (Pagtatalá Tungkol sa Binasa)	163
• Dinggin at Bigkasin (Pagbalangkas ng Impormasyong Napakinggan)	164
• Tunghayan (Paghahambing ng Binasa at Pinanood na Alamat)	165

3 Epiko

• Talang Pangkultura at Pampanitikan	166
• Talang Panitik – Epiko	
» <i>Himilawod – Labaw Donggon (Panay)</i>	167
• Pagpapayaman ng Talasalitaan	176
• Pagpapahalaga	178

- Pagbasa (Pagtukoy ng Aspektong Pangkultura ng Isang Epiko) 178
- Isatitik (Pagpapakahulugan ng Akda sa Ibang Pangungusap) 179
- Dinggin at Bigkasin (Pagbibigay ng Opinyon) 181
- Tunghayan (Mapanuring Panonood ng “Indie” Film) 182

4 Maikling Kuwento

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 184
- Talang Panitik – Maikling Kuwento
 - » *Si Pinkaw* 186
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 190
- Pagpapahalaga 191
- Pagbasa (Pagtukoy ng Banghay ng Kuwento) 192
- Isatitik (Pagsulat ng Maikling Kuwento) 196
- Dinggin at Bigkasin (Mapanuring Pakikinig) 198
- Tunghayan (Mapanuring Panonood ng Dokumentaryo) 200

5 Dula

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 202
- Talang Panitik – Dula
 - » *Paghigugma sa Yuta nga Nataohan (Pag-ibig sa Lupang Sinilangan)* 203
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 227
- Pagpapahalaga 228
- Pagbasa (Pagtukoy ng mga Aksiyon at Kasukdulan sa Dula) 229
- Isatitik (Paghahanda sa Pagsusuri ng Binasang Akda) 231
- Dinggin at Bigkasin (Pakikipanayam) 232
- Tunghayan (Tayo nang Mamiyestal) 233

Pangwakas na Gawain

235

Panimulang Gawain 240**1 Mito, Alamat, at Kuwentong-bayan**

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 241
- Talang Panitik – Mito
 - » *Ang Pinagmulan ng Mundo (Igorot)* 243
 - » *Ang Pinagmulan ng Palay (Ibaloi)* 244
- Talang Panitik – Alamat
 - » *Ang Hivaga ni Mariang Makiling (Timog Katagalugan)* 245
 - » *Ang Alamat ni Bernardo Carpio (Timog Katagalugan)* 248
- Talang Panitik – Kuwentong-bayan
 - » *Ang Hangal na si Juan (Tagalog)* 250
 - » *Sina Dulliyaw at Kinada (Kalinga)* 252
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 255
- Pagpapahalaga 256
- Pagbasa (Pagkilala ng Tekstong Nagsasalaysay) 257
- Isatitik (Balita Bilang Tekstong Nagsasalaysay) 258
- Dinggin at Bigkasin (Pasalitang Pagsasalaysay) 261
- Tunghayan (Pagkilala ng Tema ng Napanood na Pelikula) 263

2 Tulang-bayan**(Mga Bugtong, Tulang Panudyo, at Tugmang de Gulong)**

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 265
- Talang Panitik
 - » *Bugtong* 267
 - » *Tulang Panudyo* 268
 - » *Tugmang de Gulong* 268
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 269
- Pagpapahalaga 270
- Pagbasa (Pagkilala sa Karaniwan at Masining na Paglalarawan) 271

- Isatitik (Pagsulat ng Tekstong Naglalarawan) 273
- Dinggin at Bigkasin (Masining na Paggamit ng Wika sa Pasalitang Pagpapahayag) 278
- Tunghayan (*FlipTop!*) 279

3 Maikling Kuwento at Dula

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 281
- Talang Panitik – Maikling Kuwento
 - » *Mabangis na Lungsod* 284
- Talang Panitik – Dula
 - » *Ang Paglilitis ni Mang Serapio* 287
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 302
- Pagpapahalaga 304
- Pagbasa (Pagtukoy ng Tema ng Akda) 305
- Isatitik (Pagsulat ng Tekstong Nagbibigay-katwiran) 307
- Dinggin at Bigkasin (Pagtukoy ng Panig na Binibigyang-katwiran ng Nagsasalita) 308
- Tunghayan (Pag-aangkop ng Sarili sa Tauhan ng Dula o Pelikula) 309

4 Sanaysay

- Talang Pangkultura at Pampanitikan 311
- Talang Panitik – Sanaysay
 - » *Galit Ako sa Kanser* 313
 - » *Talambuhay ng Aming Nayon* 314
- Pagpapayaman ng Talasalitaan 318
- Pagpapahalaga 319
- Pagbasa (Pagkilala at Pagbasa ng Sanaysay) 319
- Isatitik (Mga Hakbang sa Pagsulat ng Sanaysay) 323
- Dinggin at Bigkasin (Pagkuha ng Impormasyon Mula sa *Mass Media*) 324
- Tunghayan (Pagbasa ng Sosyo-historikal na Konteksto ng Pelikula) 326

Pangwakas na Gawain

327

